

12. Detterbeck Steffen Allgemeines Verwaltungsrecht mit Verwaltungsprozessrecht / Steffen Detterbeck. – München : Verlag C. H. Beck München, 2006. – 612 p.
13. Malona S. B. The Status of Sports law in Ukrainian Legislation / L. Biletska, S. Malona / Newsletter of Precarpathian University. physical culture. 2015. Issue 21. 168 p.
14. Maurer H. Allgemeines Verwaltungsrecht. Verlag C.H. Beck, München, 2004. – 853 s.
15. The value of the London 2012 Olympic and Paralympic Games to the UK tourism [Електронний ресурс] Режим доступу : http://www.visitbritain.org/Images/VB%20VL%20Tourism%20Impact%20Study%20-%20exec%20summary_tcm29-15220.pdf.

References:

1. Andriiv V. M. (2009) “Theoretical and legal approaches to understanding the essence of law”, *Forum prava*, vol. 1, pp. 11–15
2. Banchuk O. (2015) “The views of Ukrainian representatives of the theory of social law on the problem of demarcation of public and private law”, *Pravo Ukrainy*, vol 2, pp. 118–120.
3. Beno M. (2006) “Influence of the theory of public administration on the development of administrative law (example of France and Poland)”, *Zakonodavstvo Ukrainy. Naukovo-praktychni komentari*. vol 7, pp. 8–12.
4. Levytska N. (2012) “Normative-legal institute: the general theoretical characteristic”, *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya yurydychna*. vol. 56, pp. 24–29.
5. Malona S. B. “International regulations on the social protection of athletes”, *Teoretyko-metodychni osnovy orhanizatsii fizychnoho vykhovannia molodi: Materialy IV Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii*, pp. 292.
6. Malona S. B. (2013) “Legislative regulation of social relations in the field of physical culture”, *Naukovo-pedahohichni problemy fizychnoi kultury* / *Fizychna kultura i sport*, vol. 5 (30)13, pp. 596.
7. Melnyk R. S. (2010) “The system of administrative law of Ukraine: a monograph”, *Vydavnytstvo Kharkiv. natsionalnyi universytetu vnutrishnikh sprav*, pp. 398.
8. Onishchenko N. M. (2009) “Problems concept, essence and nature of law”, *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*, vol.4, pp. 4–9
9. Parkhomenko N. M. (2011) “Basic conceptual approaches to the definition of law in modern Ukrainian legal science”, *Almanakh prava. Pravorozuminnia ta pravorealizatsiia: vid teorii do praktyky*. vol. 2, pp. 42–47.
10. Skakun O. F. (2011) “Theory of state and law: monograph”, pp. 656.
11. Tiushka A. (2008) “The legal personality of the European Union and European Communities in classical theories and modern explants”, *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya “Mizhnarodni vidnosyny”*. vol. 23, pp. 185–198
12. Detterbeck Steffen Allgemeines Verwaltungsrecht mit Verwaltungsprozessrecht / Steffen Detterbeck. – München : Verlag C. H. Beck München, 2006. – 612 p.
13. Malona S. B. (2015) “THE STATUS OF SPORTS LAW IN UKRAINIAN LEGISLATION”, Newsletter of Precarpathian University. physical culture. Issue 21. 168 p.
14. Maurer H. Allgemeines Verwaltungsrecht. Verlag C.H. Beck, München, 2004. – 853 s.
15. The value of the London 2012 Olympic and Paralympic Games to the UKtourism http://www.visitbritain.org/Images/VB%20VL%20Tourism%20Impact%20Study%20-%20exec%20summary_tcm29-15220.pdf.

УДК 796.022.012.3-057.874 “465.12/.17”

Андрій Мандюк

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СПОРТИВНИХ МАЙДАНЧИКІВ ШКОЛЯРАМИ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІД ЧАС ДОЗВІЛЛЯ

Дослідження здійснено з метою визначення специфіки використання спортивних майданчиків школярами 12–17 років для здійснення рухової активності під час дозвілля. Контингентом досліджуваних були учні загальноосвітніх шкіл м. Львова віком 12–17 років, які приймали участь у соціологічному опитування та педагогічному спостереженні. Педагогічне спостереження проводилося на відкритих спортивних майданчиках м. Львова. У ході дослідження здійснено оцінку функціонального стану відкритих спортивних майданчиків м. Львова.

У результаті дослідження визначено найпопулярніші серед учнів види спортивних споруд, основну мету відвідування спортивних споруд учнями та фактори, які перешкоджають використанню оздоровчо-спортивної інфраструктури.

Ключові слова: рухова активність, школярі, вільний час, спортивні майданчики.

The research was conducted in order to determine the specifics of sports grounds usage by pupils aged 12–17 years for physical activity realization in spare time. The contingent surveyed were pupils of secondary schools in Lviv aged 12–17 years, who participated in sociological survey and pedagogical observation. Pedagogical observation was carried out on outdoor sports grounds in Lviv. During the study, estimation of the functional state of outdoor sports grounds in Lviv was conducted. As result of research the most popular kinds of sports facilities among the pupils were determined, the main purpose of visiting sports facilities by pupils and the factors, that hinder the usage of sports infrastructure.

Key words: physical activity, pupils, spare time, sports grounds.

Постановка проблеми та аналіз результатів останніх досліджень. Час, що використовується людиною для проведення дозвілля потребує постійного моніторингу та наукового вивчення для кращого розуміння спрямованості як індивідуальних, так і суспільних потреб, а також визначення ефективності функціонування тих чи інших суспільних інституцій.

Недоліки в організації дозвілля є однією з вагомих причин низки проблем розвитку підростаючої особистості [6]. Майже 90% школярів мають відхилення у стані здоров'я, понад 50% – незадовільну фізичну підготовленість. Різко збільшується кількість учнів, віднесених за станом здоров'я до спеціальної медичної групи [4].

Такі показники є результатом нераціонального способу життя населення України та неефективності сфери фізичної культури і спорту, що в сукупності створює незадовільні передумови якісного розвитку Української держави [1].

Спортивні й оздоровчі споруди завжди були потрібними для нормального життєвого циклу жителів відповідних населених пунктів, проте, на сьогодні в Україні спостерігається критичний стан спортивної інфраструктури, здатної задовольнити потреби населення у щоденній руховій активності відповідно до фізіологічних потреб [5].

Існує необхідність пошуку шляхів раціоналізації використання всієї матеріально-технічної бази, що перебуває в муніципальній власності для забезпечення рухової активності в інтересах усіх категорій мешканців [7].

Рухова активність є досить поширеним об'єктом наукового дослідження у наукових працях оздоровчо-спортивного спрямування. Вивчаючи різні аспекти рухової активності, автори досить часто досліджують специфіку її впливу на системи організму людей різних вікових груп. Зокрема, автори Т.Ю. Круцевич та Н. Є. Пангелова, у дослідженні на тему “Раціональна рухова активність як фактор підвищення розумової працездатності школярів” встановили, що різні режими рухової активності на уроці фізичної культури дозволяють впливати на ефективність розумової діяльності школярів протягом навчального дня [4].

Сфера дозвілля у наукових дослідженнях з фізичного виховання, розглядається насамперед в контексті мотивації до занять руховою активністю різних груп населення. На думку О. М. Жданової та Л. Я. Чеховської, дозвілля повинно насамперед спрямовуватись на забезпечення здорового способу життя. [1].

Наукові праці, у яких досліджувалася оздоровчо-спортивна інфраструктура, спрямовані переважно на визначення існуючої кількості різних типів спортивних споруд у тих чи інших регіонах України. Автори наводять кількісні дані та порівнюють їх з існуючими нормативами, які визначають число інфраструктурних об'єктів необхідних для відповідної чисельності населення. Серед таких досліджень – “Інфраструктура фізичної культури та спорту України: сучасний стан, проблеми розвитку, способи вирішення” та “Компаративний аналіз вітчизняної та закордонної містобудівельної нормативної бази для відкритих спортивних споруд” [2, 3].

Водночас, у вітчизняних наукових працях простежується дефіцит досліджень спрямованих на вивчення ефективності наявної спортивної інфраструктури, а також її затребуваності різними групами населення. Цікавим є вивчення зв'язку між реальними потребами людини у руховій активності та можливостями наявної оздоровчо-спортивної інфраструктури забезпечити ці потреби.

Мета дослідження – визначити специфіку використання спортивних майданчиків школярами 12–17 років для здійснення рухової активності під час проведення дозвілля, а також дати оцінку функціонального стану спортивних споруд та майданчиків м. Львова.

Методи та організація дослідження. Для реалізації постановленої мети застосовувалися такі методи наукового дослідження: аналіз наукової та методичної літератури, педагогічне спостереження, соціологічне опитування, оцінка функціонального стану відкритих спортивних майданчиків за авторською методикою.

Контингентом для дослідження були учні СЗШ м. Львова віком 12–17 років. В опитуванні взяло участь 1217 дітей (707 учнів віком 12–14 р., 510 осіб віком 15–17 р., з них – 625 дівчат і 592 хлопців).

Педагогічне спостереження тривало протягом квітня-травня 2016 року в період з 15.30 год до 19.00 год у будні дні при температурі не нижчій за 15 градусів. Фіксувалася діяльність учнів у поза навчальний час. У період канікул дослідження не проводилося.

Результати дослідження. У ході опитування ми намагалися з'ясувати як часто та з якою метою учні користуються спортивними спорудами різного типу. За результатами проведеного опитування виявилось, що більшість опитаних нами респондентів користуються спортивними майданчиками у вільний час, на що вказало – 82,3% учнів. Серед учнів віком 12–14 років цей показник становив 84,8% і був дещо більшим у порівнянні із даними учнів 15–17 років, серед яких аналогічний показник склав 79,7%. Варто зазначити, що хлопчики більше користуються спортивними майданчиками, ніж дівчата: відсоток відвідуваності спортивних споруд у вільний час серед хлопчиків становить 91,3%, серед дівчат – 74,3%.

За результатами опитування було визначено найпопулярніші спортивні споруди та майданчики, які відвідують під час дозвілля школярі м. Львова віком 12–17 років (табл. 1).

Таблиця 1

Найпопулярніші види спортивних споруд та майданчиків серед школярів 12–17 років м. Львова (% , n = 1217)

Види спортивних споруд та майданчиків	Вікові категорії школярів			
	12–14 р.,	15–17 р.,	12–17 р. (хлопці)	12–17 р. (дівчата)
Відкритий майданчик для спортивних ігор	50,6	48,4	47,3	51,5
Відкритий майданчик для гри у футбол	34,1	29,4	43,3	21,6
Тренажерний зал	19,5	41,8	38,7	22,7
Шкільний спортивний зал	32,3	28,1	30,7	29,9
Басейн	23,8	25,5	18,7	24
Льодовий каток	22	17	8,7	29,3
Спортивний зал спорт. школи чи клубу	17,7	20,3	23,3	15
Легкоатлетичний стадіон	7,9	18,3	12	13,8
Тенісний корт	11	12,4	11,3	12
Відкритий гімнастичний майданчик	8,5	7,2	4	11,4
Інші майданчики	6,1	4,6	8	2,4

Як видно з табл. 1, найпопулярнішим видом спортивного майданчику не залежно від віку та статі учнів виявилися відкриті майданчики для спортивних ігор (баскетбол, волейбол, гандбол тощо).

Щодо інших видів спортивних споруд, то серед хлопців популярними виявилися: відкритий майданчик для гри у футбол (43,3%), тренажерний зал (38,7%) та шкільний спортивний зал (30,7%). Дівчата найчастіше відвідують шкільні спортивні зали (29,9%), льодові катки (29,3%) та тренажерні зали (22,7%).

Басейни відвідують у вільний час 18,7% хлопців та 24% дівчат віком 12–17 років. Інші різновиди спортивних споруд відвідують менше 20% опитаних респондентів.

Наступним етапом дослідження було встановлення мети з якою школярі відвідують оздоровчо-спортивні споруди різних типів (табл. 2).

Таблиця 2

Мета використання спортивних майданчиків школярами 12–17 років м. Львова (% , n=1217)

Мета занять	Хлопці	Дівчата
Тренуюся “для себе”	53,3	53,3
Займаюся спортом (тренуюся)	57,3	42,5
Гуляю	32,0	43,1
Відпочиваю	34,0	35,3
Спілкуюся з друзями	26,7	35,3
Для схуднення	10,7	22,8
Загартовуюся	11,4	20,7

Результати, отримані в ході анкетування учнів, засвідчили, що основною метою відвідування об’єктів оздоровчо-спортивної інфраструктури серед дівчат – є заняття самостійними формами рухової активності, а бо ж тренування “для себе”. На це вказало 53,3% респондентів жіночої статі. Серед хлопців основною метою занять руховою активністю на спортивних майданчиках – є заняття спортом, на що вказало 57,3% учнів. Аналогічний показник серед дівчат становив – 42,5%.

В ході дослідження встановлено фактори, які перешкоджають учням займатися руховою активністю під час дозвілля на спортивних майданчиках різних типів (табл. 3).

Таблиця 3

Фактори, які заважають користуванню спортивними майданчиками учням віком 12–17 років (% , n = 1217)

Фактори	12–14 р.	15–17 р.
Спортивні споруди несправні або погано обладнанні	18,9	27,5
Не маю на це часу	14,6	20,3
Потрібні мені спортивні споруди розташовані далеко від мого місця проживання	17,1	16,3
Спортивні споруди переповнені людьми	9,1	11,6
Не маю з ким займатися	6,0	5,5

Респонденти віком 12–14 років та 15–17 років основним негативним фактором, який перешкоджає руховій активності під час дозвілля, визначили – “несправність або поганий облаштунок спортивних споруд”, на що вказало 18,9% та 27,5% респондентів відповідно. Наступним фактором, респонденти віком 12–14 років визначили “віддале-

ність спортивних споруд від постійного місця проживання” (17,1%). Серед респондентів віком 15–17 років цей показник становив 16,3%, а згаданий фактор опинився на третьому місці.

Респонденти віком 15–17 років другим за впливовістю фактором, що перешкоджає руховій активності під час дозвілля, визначили – “відсутність достатньої кількості вільного часу” (20,3%). Серед учнів віком 12–14 років аналогічний показник становив 17,1%. Логічним є припущення, що дефіцит часу на проведення дозвілля, як фактор впливу на щоденну рухову активність учнів загальноосвітніх шкіл, збільшується пропорційно до зростання навчального навантаження.

За допомогою педагогічного спостереження було визначено динаміку відвідуваності відкритих спортивних майданчиків у поза навчальний час. Спостереження відбувалося впродовж березня – травня 2016 року, охопивши 35 майданчиків у м. Львові.

Отримані дані засвідчили, що пік відвідуваності відкритих спортивних майданчиків учнями різного віку припадає на період з 15.30 год до 18.00 год (рис. 1). При цьому, динаміка показників серед дівчат та хлопців виявилися практично однаковою.

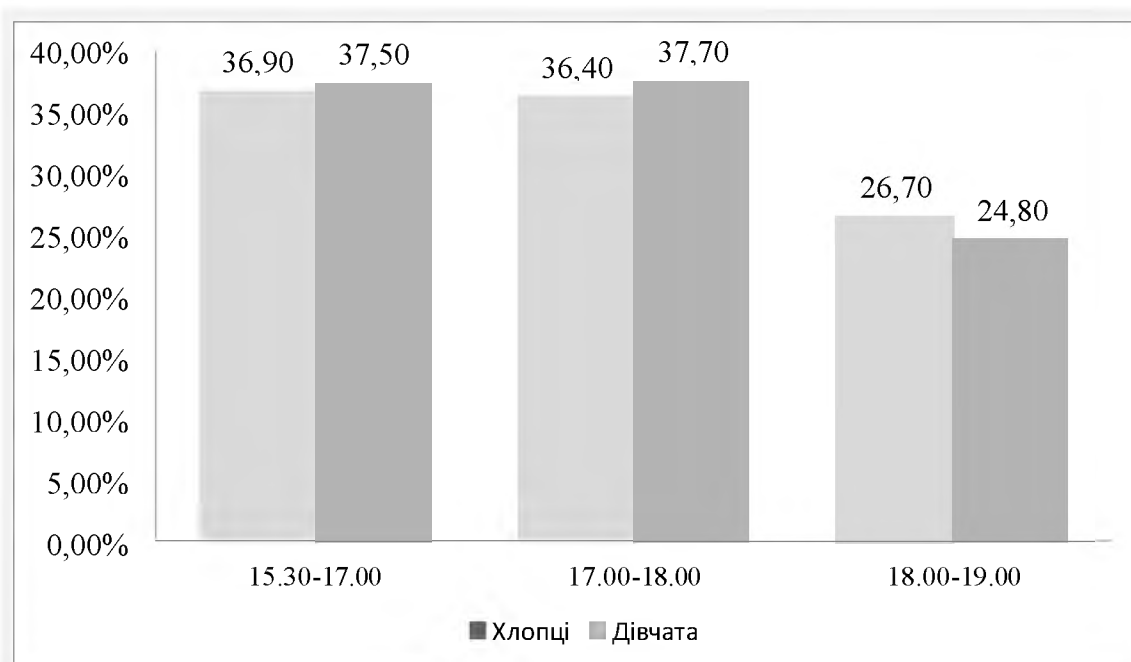

Рис. 1. Відвідуваність спортивних майданчиків учнями ЗОШ м. Львова у поза навчальний час.

Отримані дані показують, що третина учнів здійсню рухову активність на відкритих майданчиках через відносно незначний проміжок часу після навчальної діяльності. Зазвичай ця діяльність здійснюється на шкільних майданчиках, досить часто безпосередньо після уроків. Зменшення на 10% відвідуваності майданчиків у період 18.00 год – 19.00 год зазвичай зумовлюється зміною температурного режиму та зменшенням природного освітлення.

Для оцінки функціонального стану та визначення основних недоліків функціонування відкритих спортивних майданчиків у м. Львові, на основі розробленої програми, здійснено аналіз груп показників функціонального стану відповідних спортивних споруди. Групи показників, які аналізувалися в ході дослідження, підібрані на основі аналізу державних будівельних норм і санітарно-гігієнічних вимог до спортивних споруд. Отримані дані фіксувалися у спеціально розробленому протоколі оцінювання відкритих спортивних майданчиків. До груп показників, які відображають функціональ-

ний стан спортивної споруди, ми віднесли: функціональність, обладнання, покриття, доступність/безпеку, благоустрій/комфорт. Кожна із запропонованих груп показників мала свою структуру та оцінювалася за 12-бальною шкалою згідно розроблених критеріїв.

У ході педагогічного спостереження ми здійснили оцінку 52 спортивних майданчиків м. Львова. Згідно отриманих результатів середня оцінка функціонального стану споруд склала 7,7 бали. Оцінка 20-ти майданчиків коливалася в межах від 8 до 9 балів, 16 майданчиків отримали оцінку від 7 до 8 балів, 12 майданчиків – від 5 до 7 балів. Лише чотири майданчики відповідали оцінці 9 балів і більше.

Уцілому, найвищу оцінку отримала група показників “доступність/безпека” – 9,2 бали (рис. 2).

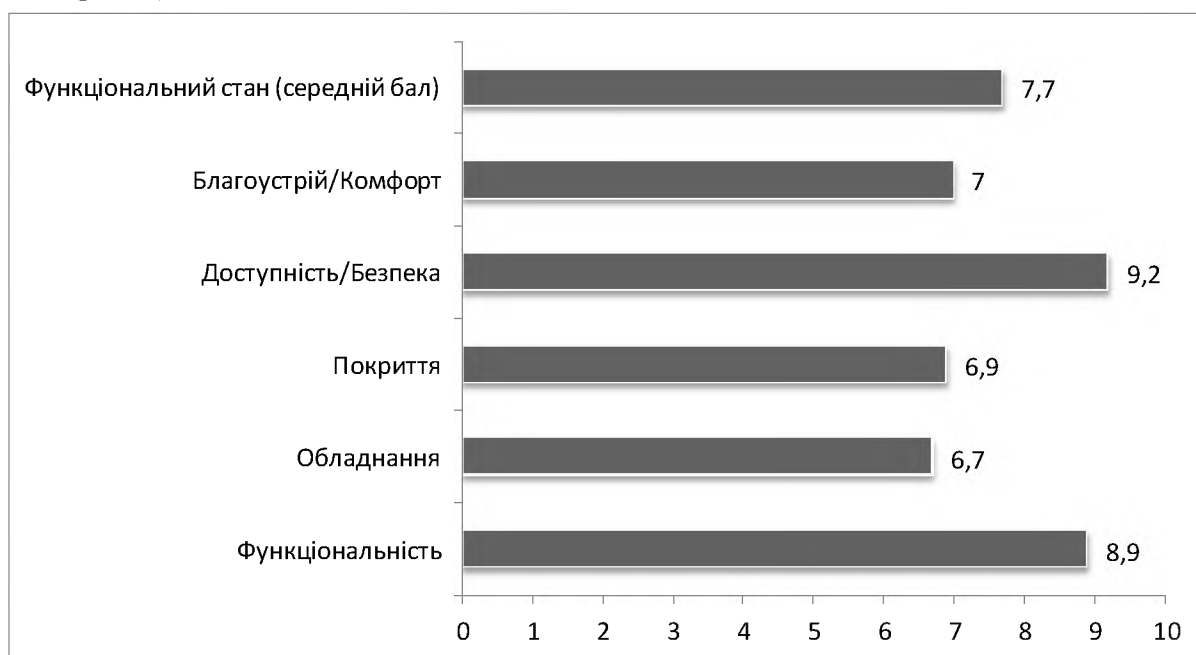

Рис. 2. Оцінка функціонального стану відкритих спортивних майданчиків м. Львова

Середня оцінка функціональності склала 8,9 балів, благоустрою – 7 балів, покриття – 6,9 бали та обладнання спортивних майданчиків – 6,7 бали.

Висновок.

У результаті дослідження встановлено, що 82,3% учнів загальноосвітніх шкіл м. Львова віком 12–17 років користуються спортивними спорудами різних типів під час проведення дозвілля. Серед хлопчиків відсоток відвідуваності спортивних споруд під час дозвілля становить 91,3%, а серед дівчат – 74,3%.

Найпопулярнішим видом спортивного майданчику серед учнів виявилися відкриті майданчики для спортивних ігор.

Основною метою відвідування об'єктів оздоровчо-спортивної інфраструктури хлопцями є спортивний інтерес (57,3%), а дівчатами – тренування як розвага (53,3%).

Основним фактором, який перешкоджає учням використовувати спортивні майданчики є їх поганий облаштунок або несправність. Середня оцінка функціонального стану спортивних майданчиків м. Львова склала 7,7 бали, що відповідає оцінці “задовільно”.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження проблематики функціонування оздоровчо-спортивної інфраструктури повинні базуватися на аналізі видів діяльності, які реально здійснюються на спортивних спорудах учнями різни віко-

вих категорій. Важливим завданням є визначення пріоритетних видів рухової активності, яким бажають займатися учні під час дозвілля.

1. Жданова О. М. Заходи з залучення школярів до спеціально організованої рухової активності на дозвіллі / Ольга Жданова, Любов Чеховська // Молода спортивна наука України. – Львів, 2014. – Т. 4. – С. 26–32.
2. Кінаш І. П. Інфраструктура фізичної культури та спорту України: сучасний стан, проблеми розвитку, способи вирішення / І. Кінаш // Бізнес Інформ. – 2013. – С. 174–177.
3. Крушельницький Р. О. Компаративний аналіз вітчизняної та закордонної містобудівельної нормативної бази для відкритих спортивних споруд / Р. О. Крушельницький // Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. – 2013. – № 757 : Архітектура. – С. 113–116.
4. Круцевич Т. Ю. Рациональна рухова активність як фактор підвищення розумової працездатності школярів / Тетяна Круцевич, Наталія Пангелова // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2014. – № 2. – С. 73–76.
5. Остапенко О. І. Стан роботи загальноосвітніх шкіл з виховання у старших підлітків інтересу до занять фізичною культурою / І. Остапенко // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. – 2012. – С. 31.
6. Просандєєва Л. Є. Розвиток самоцінності особистості в контексті вільного часу / Л. Є. Просандєєва // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – К., 2015. – 1 – С. 25–29.
7. Шлепаков Л. М. Аналіз факторів, що впливають на процес залучення дорослого населення до регулярної рухової активності на місцевому рівні / Л. Шлепаков, О. Вареник // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту. – 2013. – № 11. – С. 99–103.

References:

1. Zhdanova O. M. (2014) *Zakhody z zaluchennia shkoliariv do spetsialno orhanizovanoi rukhovoї aktyvnosti na dozvilli*, [Young sports science of Ukraine.], pp. 26–32.
2. Kinash I. P. (2013) *Infrastruktura fizychnoi kultury ta sportu Ukrainy: suchasnyi stan, problemy rozvytku, sposoby vyrishennia*, [Business Inform], pp. 174–177.
3. Krushelnytskyi R. O. (2013) “A comparative analysis of the domestic and foreign urban planning standard for open sports facilities”, *Visnyk Natsionalnoho universytetu “Lvivska politekhnika”*, vol. 757, pp. 113–116.
4. Krutsevych T.Iu (2014) “Rational motor activity as a factor for improving the mental performance of schoolchildren”, *Sportyvnyi visnyk Prydniprovia*, vol. 2, pp. 73–76.
5. Ostapenko O. I. (2012) “The state of work of general education schools for the upbringing of older students of interest in physical education”, *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia ditei ta uchnivskoi molodi*, pp. 31.
6. Prosandieva L. Ye. (2015) “Development of self-worth of the individual in the context of free time”, *Visnyk Natsionalnoi akademii kerivnykh kadriv kultury i mystetstv*, pp. 25–29.
7. Shliepakov L. M. (2013) “Analysis of factors influencing the process of attracting adults to regular motor activity at the local level”, *Pedahohika, psykholohiia ta medyko-biologichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu*, vol. 11, pp. 99–103.

УДК 378.091.12: 796 (73)

Сергій Мединський

ОСВІТНІ ТА ПРОФЕСІЙНІ СКЛАДОВІ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ В США

Мета. Актуальним питанням сьогодення є потреба суспільства в педагогічних кадрах, підготовка яких має відбуватися з урахуванням сучасних світових тенденцій освіти та необхідністю врахування досвіду провідних країн світу з досліджень проблем професійної підготовки фахівців фізичної культури і спорту, зокрема США. *Методи дослідження.* Дослідження базується на порівняльно-аналітичному вивченні професійної підготовки фахівців фізичного виховання і спорту в США. *Отримані результати та висновки.* Особливими ознаками професійної підготовки фахівців із фізичного виховання і спорту в Сполучених Штатах Америки визначено: децентралізацію освіти; наявність законодавчо визначеної освітньої галузі “Парки, рекреація, дозвілля та фітнес”; наявність чотирьох основних напрямів та 12 академічних спеціалізацій із підготовки фахівців. Комплексно розкрито теоретичні і практичні засади